

บทที่ ๔

การ คัดค้านและขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบ

เมื่อทรัพย์สินถูกยึดหรือริบไว้แล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในระหว่างการยึดของเจ้าพนักงาน หรืออยู่ในระหว่างการดำเนินพิจารณาพิพากษาของศาล หรือศาลมีคำพิพากษาให้ริบทรัพย์สินนั้น ในบางกรณีทรัพย์สินที่ยึดหรือริบไว้จากผู้กระทำผิด แท้จริงแล้วผู้กระทำความผิดมิได้เป็นเจ้าของ ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบ หรือมิได้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเหล่านั้นเลย ดังนั้นจึงมีปัญหาคำว่าเจ้าของ กรรมสิทธิ์ที่แท้จริงจะมีสิทธิร้องคัดค้าน และขอคืนทรัพย์สินนั้นได้อย่างไร ซึ่งจะแยกพิจารณา ไล่ดังนี้

๑. ตามหลักประมวลกฎหมายอาญา ใ้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๖ บัญญัติว่า

"ในกรณีที่ศาลสั่งริบความมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลัง โดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน แต่ คำเสนอของเจ้าของแท้จริงจะคงกระทำการทวงถามภายในหนึ่งปีนับแต่วันพิพากษาถึงที่สุด"

จากบทบัญญัติมาตรา ๓๖ นี้จะเห็นว่า

ก) ทรัพย์สินที่จะขอคืนจากการที่ถูกริบทรัพย์สินนั้น จะขอคืนหรือคัดค้านทรัพย์สินที่ถูกริบนั้นได้เฉพาะเป็นกรณีการริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ เท่านั้น แต่กรณี การริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ทรัพย์สินที่ถูกริบนั้นมีลักษณะเป็น ความผิดที่อยู่ในตัวมันเอง อันเป็นทรัพย์สินที่มีผู้ใดสามารถมิได้ จึงเป็นกรรมคาอยู่เอง ที่จะขอคืนไม่ได้ และหากเป็นกรณีที่ศาลสั่งริบความมาตราอื่น หรือตามพระราชบัญญัติหรือ กฎหมายอื่น ๆ ซึ่งมีใจเป็นการริบความมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แล้ว ก็จะมีของคัดค้านหรือขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบไว้แล้วหาได้ไม่ การริบทรัพย์สินตาม มาตรา ๓๓, ๓๔ จะเห็นว่าสภาพปกติของทรัพย์สินมิใช่มีลักษณะเป็นความผิดแก่อย่างใด เป็น ทรัพย์สินที่ไร้ประโยชน์ตามทั่วไป แต่เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้นำเอาทรัพย์สินเหล่านั้นไปใช้ในการ กระทำความผิด เช่น รถยนต์ที่ให้แก่เจ้าพนักงานเพื่อเป็นสินบน หรือให้แก่ผู้กระทำความผิด เพื่อ เป็นรางวัลในการกระทำความผิด โดยสภาพแล้วเป็นทรัพย์สินที่ไร้ประโยชน์ไปทั่ว เป็นต้น ซึ่งลักษณะ ของทรัพย์สินเหล่านี้จะถูกยึดหรือริบนั้นดี เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น

ข) ผู้ที่จะคัดค้านหรือขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบโดยคำสั่งศาลนี้ จะต้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง หมายความว่าผู้ที่มีกรรมสิทธิ์เท่านั้น

ฎีกาที่ ๓๒๕/๒๕๑๓ เจ้าของในที่นี้มิได้หมายความว่า ผู้ซื้อกระเบื้องที่ชำระราคามางส่วนแล้วแต่ยังไม่ได้จดทะเบียนโอนตัวรูปพรรณ ผู้ขายส่งมอบกระเบื้องแล้ว ผู้ซื้อให้ผู้อื่นยื่นกระเบื้องไป ลูกไม่เลยถูกริบ ผู้ซื้อยังไม่ไซ้เจ้าของอันแท้จริงของกระเบื้อง มาร้องขอคืนตามมาตรา ๓๒ ไม่ได้

ฎีกาที่ ๑๓๒๘/๒๕๑๓ ผู้เช่าซื้อรถยนต์ยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ ร้องขอคืนรถยนต์ไม่ได้

ตามฎีกาข้างกล่าวข้างต้นศาลได้วินิจฉัยว่า ถ้ายังไม่ได้กรรมสิทธิ์ ก็ยังไม่มีสิทธิจะมา ร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบตามมาตรา ๓๒ จึงกล่าวได้ว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงในกรณีตาม มาตรา ๓๒ นั้น หมายความว่าผู้ที่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเท่านั้น จึงมีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สิน ของคนคืน ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๒

ค) การขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบหรือยึดไว้โดยคำสั่งศาลนี้ บทบัญญัติตามมาตรา ๓๒ นี้หมายความว่า กรณีที่ทรัพย์สินถูกเจ้าพนักงานยึดไว้เป็นของกลาง และต้องยังคงมีอยู่ในความ ครอบครองของเจ้าพนักงาน ถ้าหากว่าทรัพย์สินไม่ได้อยู่ในความครอบครองของเจ้าพนักงาน เช่น จับของมาไม่ได้ หรืออยู่ในมือของคนอื่นโดยเจ้าพนักงานไม่ได้มอบหมายไว้ ก็ไม่ใช่ กรณีที่จะต้องมาขอคืนตามมาตรา ๓๒ นี้ เป็นเรื่องที่ต้องพิพากษากันในชั้นบังคับคดีต่อไป

ง) การคัดค้านหรือขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือริบนั้น จะร้องขอต่อศาลชั้นต้นระหว่าง พิจารณาคดีก็ได้ หรือจะร้องขอต่อศาลชั้นโทก็ได้ในระหว่างพิจารณาคดี ไม่จำกัดร้องขอเมื่อ คดีถึงที่สุด

ฎีกาที่ ๒๐๘/๒๕๑๔ เจ้าของร้องขอต่อศาลชั้นต้นระหว่างพิจารณาคดีชั้นต้นก็ได้ ศาล ต้องไต่สวนมีคำสั่งไม่จำกัดร้องเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรา ๑๓๒ "ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและ จำหน่ายทรัพย์สินของตน และได้ซึ่งกอกอณแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่ง ทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิชี้ทวงมีให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยว ข้องกับทรัพย์สินโดยมีขอบข่ายกฎหมาย

จ) ระยะเวลาที่ร้องขอมีอายุความ • นับนับแต่วันที่คำพิพากษาดังที่สุด ซึ่งตาม มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า "คำเสนอของเจ้าของแท้จริงจะต้องกระทำศาลภายในหนึ่งปีนับ นับแต่วันพิพากษาดังที่สุด" เจ้าของแท้จริงจำต้องร้องขอภายใน • ปีนับแต่วันพิพากษาดังที่สุด ความมาตรานี้ก็เฉพาะเมื่อเจ้าพนักงานยึดของกลางไว้แค่นั้น มิฉะนั้น ถ้าเจ้า พนักงานไปยึดของกลางมาได้ภายหลังที่ศาลพิพากษาให้ริบเงิน • ปีแล้ว ก็จะไม่ร้องขอคืนไม่ได้ การร้องขอคืนต้องร้องในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบเงินเช่นเดียวกัน"

คำพิพากษานิติภาคที่ ๖๖๐/๒๕๐๘ กฏร้องขอคืนต้องร้องในคดีที่ศาลพิพากษาให้ริบ ถ้า มาร้องในคดีที่พวกเขาเลยถูกฟ้องอีกคดีหนึ่งในกรณีเดียวกัน ซึ่งไม่มีคำขอให้ริบ ศาลจะส่งไป ถึงคดีพิพากษาริบทรัพย์สินเสร็จไปแล้ว โดยไม่ไปขอคืนนั้นไม่ได้

สำหรับอายุความ ที่ให้ผู้เป็นเจ้าของอย่างแท้จริงร้องขอคืนทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ริบ ตามมาตรา ๓๓ และ ๓๔ ขึ้นมีอายุความภายใน • ปี นับแต่วันพิพากษาดังที่สุด ตามบทบัญญัติ แห่งมาตรา ๓๖ นี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๗ ซึ่งบัญญัติว่า

"ภายในบังคับแห่งกฎหมายอาญา กรรมสิทธิ์แห่งสิ่งใด ๆ ซึ่งได้ไว้ในกรณีกระทำผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือเกี่ยวกับการกระทำผิดประการอื่น และได้ส่งไว้ในความ รักรักษาของกรมในรัฐบาดนั้น หานวาทกเป็นของแผ่นดิน ถ้าเจ้าของมิได้เรียกเอาภายใน • ปี นับแต่วันส่งหรือถ้าได้ฟ้องคดีอาญาศาลแล้ว นับแต่วันที่คำพิพากษาดังที่สุด แต่ถาไม่ทราบ ตัวเจ้าของ หานให้ขอเวลาออกไปเป็นห้าปี"

ถ้าทรัพย์สินเป็นของเสียหาย หรือถ้าหน่วยงานรัฐจะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นไซ้ หานว่ากรมในรัฐบาดจะจัดให้เอาออก ขายทอดตลาดก่อนถึงกำหนดคดีได้ แดก่อนที่จะขายให้รัฐการตามควร เพื่อบันทึกการอื่น เป็นเครื่องให้บุคคลผู้มีสิทธิจะรับทรัพย์สินนั้นอาจทราบว่าเป็นทรัพย์สินของตน และพิสูจน์ได้ เมื่อขายแล้วได้เงิน เป็นสุทธิเท่าใดให้ถือไว้แทนตัวทรัพย์สิน"

ความบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๗ นี้ เป็นกรณี ที่ทรัพย์สินใช้ในการกระทำผิดซึ่งได้มาโดยการกระทำผิดหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดซึ่ง ศาลไม่ได้ริบความกฎหมายหรือเป็นกรณีที่ไม่ได้ถูกศาลพิพากษาให้ริบแต่เป็นกรณีที่มีผู้คดีอื่นเพื่อ

* จดกิติ กิ่งศัพท์, "คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ ตอน ๒, หน้า ๕๕๕

ความสะดวกของเจ้าพนักงานในการที่จะไต่กรวจค้นและยึดทรัพย์สินมาเป็นของกลางในคดีอาญา แม้ครอบครองนานเท่าใดก็ตาม ตามหลักเรื่องกรรมสิทธิประมวลกฎหมายแพ่ง มาตรา ๑๓๕๒ การครอบครองโดยปรักขี้ นั้น จะถือว่าเป็นการครอบครองโดยสงบและเปิดเผยโดยเจตนาเป็นเจ้าของมิได้ ทรัพย์สินที่ยึดไว้ดังกล่าวจึงไม่สามารถตกเป็นของกรมใน รัฐบาล หรือพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาญาความ กฎหมายจึงต้องใช้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา ๑๓๖๓ เพื่อที่จะให้กรรมสิทธิตกเป็นของแผ่นดินเมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้^๒

ข) เป็นหลักที่สำคัญที่สุดแห่งประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๖ คือ ผู้เป็นเจ้าของ แท้จริงที่จะขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบโดยคำสั่งศาลนี้ จะต้องกล่าวอ้างและสืบให้ได้ว่า ตนเอง "มิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด" การริบทรัพย์สินเป็นโทษชนิดหนึ่ง การลงโทษจึงลงได้แก่เฉพาะผู้กระทำความผิด ดังนั้นถ้าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งเขาไม่ได้อยู่เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำ ผิดหรือเจตนากระทำความผิดศาลก็ริบไม่ได้ ทรัพย์สินที่จะริบได้ตามคำสั่งศาลนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สิน ของผู้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุน หรือมีส่วนร่วมส่วนเกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่ไม่ จำเป็นต้องเป็นของผู้กระทำความผิดที่ผูกพัน

ไต่กล่าวมาแล้วในข้างต้นว่า การริบทรัพย์สินเป็นการตีรอนกรรมสิทธิของผู้เป็น เจ้าของ ทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยคำสั่งศาล จึงมีผลเป็นการลงโทษเจ้าของ กรรมสิทธิ ดังนั้น ถ้าหากผู้กระทำความผิดได้เอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปใช้ในการกระทำความผิดโดยเจ้าของ ไม่ได้อยู่เห็นเป็นใจด้วยแล้ว ก็ขอที่จะให้ผู้เป็นเจ้าของมีโอกาสร้องคัดค้านและขอคืนทรัพย์สิน นั้นได้

"มิได้รู้เห็นเป็นใจ" หมายความว่า ทั้งมิได้รู้เห็นและมิได้เป็นใจ เพียงแต่รู้เห็น ไม่ได้เป็นใจ ก็ถือว่ามิได้รู้เห็นเป็นใจ เพราะเป็นการกระทำโดยอาจถูกบังคับหรือขืนใจ "มิได้รู้เห็นเป็นใจ" มิได้หมายความว่าเฉพาะผู้ใช้และผู้สนับสนุนช่วยเหลือในการกระทำความผิด น่า จะหมายถึง ทรัพย์สินได้ใช้หรือมิได้ใช้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ถือได้ว่าเป็นการให้ใช้โดยปริยาย

^๒ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๕๒ บัญญัติว่า "บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดย ความสงบและเปิดเผยเจตนาเป็นเจ้าของถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็น เวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปีไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นได้ กรรมสิทธิ"

^๒พิพัฒน์ จักรางกูร, "ริบทรัพย์สิน", หน้า ๕๑.

"มิได้รู้เห็นเป็นใจ" มิได้หมายความว่าเฉพาะผู้ใดและผู้สนับสนุนช่วยเหลือในการกระทำผิด น่าจะหมายถึง ทรัพย์สินได้ใช้หรือมิได้ใช้ใช้ในการกระทำผิด ถือได้ว่าเป็นการให้ใช้โดยปริยาย ก็ถือว่ารู้เห็นเป็นใจ เพราะเท่ากับเป็นการช่วยเหลือให้มีการกระทำผิดทางอ้อม*

จากบทบัญญัติ มาตรา ๓๖ ดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลซึ่งมีสิทธิความเป็นเจ้าของ หรือใช้สอยประโยชน์ในทรัพย์สินที่ตนเองมีกรรมสิทธิ์ ซึ่งเป็นการสอดคล้องในหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ให้ความเคารพสิทธิกรรมสิทธิ์ของบุคคล โดยรับรองว่า บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพบริบูรณ์ในทรัพย์สิน ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายซึ่งกฎหมายจะยกเลิกหรือกักสิทธิและเสรีภาพเช่นนี้หาได้ไม่ ฉะนั้น กรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปใช้ในการกระทำผิดโดยเจ้าของมิได้รู้เห็นเป็นใจ และศาลพิพากษาให้ริบทรัพย์สินนั้นเสีย จึงควรที่ผู้เป็นเจ้าของของของที่ริบทรัพย์สินที่ถูกริบนั้นจะศาลโดยอ้างว่าตนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินที่ถูกริบและมีได้รู้เห็นเป็นใจด้วย เป็นไปตามหลักแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ เนื่องจากการริบทรัพย์สินเป็นการกีดกันกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของ มีผลให้ทรัพย์สินที่ริบตกเป็นของแผ่นดิน สักขณะและผลของการริบทรัพย์สินจึงเป็นการลงโทษทางอาญาแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอย่างหนึ่ง

การริบทรัพย์สินของผู้ที่ไม่ได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดนั้น ได้มีคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ ก. ๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔ วินิจฉัยในคดีความคำพิพากษาที่ ๒๒๒๒/๒๕๕๔ ซึ่งศาลฎีกาส่งสำนวนให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ ๆ วินิจฉัยว่า กฎหมายที่บัญญัติให้ริบทรัพย์สินนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ในคดีนี้จำเลยต้องหาว่าได้กระทำความผิดพระราชบัญญัติสำราญและห้ามกักกันชาว พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยจำเลยกระทำความผิดตามข้อ ๕๕๕ กระสอบ บรรทุกเรือยนต์เค็นทะเลโตเจริญนาวา เพื่อไปทางทะเลอันเป็นการกระทำความผิด เพื่อจะนำชาวสวาทออกนอกราชอาณาจักรไปยังต่างประเทศโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานและในระหว่างพิจารณา นายสงวน โทเจริญ ใ้ยื่นคำร้อง

---

* จิตติ คิงศรีพันธ์, "คำบรรยายประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๑ ตอน ๑, หน้า ๔๔๔ - ๔๔๗.

ว่าเป็นเจ้าของเรือของกลางซึ่งคนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดด้วย ขอให้ศาลคืนเรือของกลางให้ผู้ร้อง ซึ่งศาลอาญาพิจารณาลแล้วพิงว่า จำเลยกระทำผิดจริงให้จำคุกจำเลย ๑๐ ปี กับให้ริบเรียมณีโตเจริญนาวา เรือฉลอม ๓ ลำ และข้าวสารของกลางจำเลยและนายสอง เจ้าของเรือที่ถูกสั่งริบชู้ชกรรม ศาลอุทธรณ์พิงข้อเท็จจริงว่า จำเลยได้กระทำผิดจริง ส่วนชู้ชกรรมของนายสองนี้ปรากฏว่าเจ้าของเรือโตเจริญนาวา และเรือฉลอมมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย จึงริบไม่ไค้ โจทก์ฎีกาขอให้ริบเรือตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นโดยมิไค้เถียงข้อเท็จจริงที่ศาลอุทธรณ์พิงว่าเจ้าของเรือมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดด้วย ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติตำรวจและห้ามกักกันชาว พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๑๓ ทวิ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. ตำรวจา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๔๘ มาตรา ๖ เฉพาะที่ให้ริบทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่มีไค้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดนั้นด้วย รัคคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ ๒๔๔๒๒) มาตรา ๒๔ (ซึ่งมีความว่า "บุคคลจะไม่ไค้ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ไค้กระทำการ ชันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำการนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำผิดนั้นมิไค้") จึงส่งความเห็นนั้นไปเพื่อไค้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไค้วินิจฉัยมีความว่า ผู้ที่จะถูกลงโทษอาญาไค้จะต้องกระทำการ ชันใดชันหนึ่ง (บางกรณีรวมถึงการละเว้นซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นการกระทำนั้นด้วย) ซึ่งในขณะที่กระทำนั้นมิกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด สำหรับคดีนี้ปัญหาว่า การที่เจ้าของเรือให้เช่าเรือของคนไป และผู้เช่าเอาเรือไปไค้บรรทุกข้าวชันเป็นของก้องห้ามตามกฎหมาย โดยเจ้าของเรือไม่มีส่วนรู้เห็นด้วยอย่างไค้ นั้น มิกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ความจริงไม่มี กฎหมายไค้บัญญัติไว้ว่า การกระทำดังกล่าวของเจ้าของเรือเป็นความผิดอาญา และเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด การริบเรือซึ่งเป็นการลงโทษเจ้าของเรือจึงเป็นการกระทำที่อาศัยบทบัญญัติชันรัคกับมาตรา ๒๔ ของรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการา จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติเฉพาะที่ให้ริบทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่มีไค้รู้เห็นในการกระทำผิดนั้นเป็นการรัคคือรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติโดยเฉพาะดังกล่าวนี้จึงใช้ยังกับไม่ไค้ เมื่อเป็นดังนี้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาชันตามศาลอุทธรณ์ในรัคที่ไม่ริบเรือของกลางรายนี้

๒. ความหลักกฎหมายตุลาการ

การยักและริบทรัพย์สินตามกฎหมายตุลาการ ดังกล่าวมาแล้วในเบื้องต้นว่ามีอยู่

๒ กรณี คือ โดยคำสั่งศาล และโดยผลของกฎหมาย

๒.๑ โดยคำสั่งศาล ก็จะเป็นกรณีเช่นเดียวกับหลักในกฎหมายอาชญาครั้งที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๖ เนื่องจากการริบทรัพย์สินโดยคำสั่งศาลนี้ เป็นการที่นำกฎหมายอาชญา มาตรา ๑๓ มาใช้กับการริบทรัพย์สินในความผิดตามกฎหมายสูงสุดกกรด้วย เช่น มาตรา ๒๗ ทวิ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายสูงสุดกกรมักมีบัญญัติเรื่องริบทรัพย์สินไว้ ดังนั้น การร้องขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบโดยคำสั่งศาลนี้ก็มักฎเกณฑ์และอายุความตามมาตรา ๑๖ แห่ง ประมวลกฎหมายอาญาเช่นเดียวกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๖๐/๒๕๑๒ (ประชุมใหญ่) ศาลลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ศุลกากร (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๔๔๔ มาตรา ๔ (คือมาตรา ๒๗ ทวิ) ฐานพาเอาของที่รัฐอยู่แล้วมาเป็นของนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษีด้วยการพาจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งนั้นเป็นความผิดชั้นใหม่อีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นคนละอย่างกับความผิดฐานนำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษี ตาม พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๒๗ ซึ่งมีบทบัญญัติให้ลงโทษไว้แต่เดิมและมีมาตรา ๑๖ เป็นบทบัญญัติให้ริบของกลางในความผิดฐานนั้น ฉะนั้น มาตรา ๑๖ ซึ่งเป็นบทบัญญัติให้ริบของกลางที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เสียภาษี จึงมิใช่เป็นบทริบทรัพย์สินในความผิดตามมาตรา ๒๗ ทวิ เพราะเป็นความผิดคนละอย่าง การริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๗ ทวิ มีบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ศุลกากร จึงอยู่ในบังคับแห่งหลักว่าด้วยการริบทรัพย์สินทั่วไป ฐานที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓ เมื่อการริบทรัพย์สินของกลางคดีนี้ ผู้ร้องขอคืนภายใน ๑ ปี นับแต่วันคดีถึงที่สุด ความประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ กว

คดีเดิมศาลให้ริบของกลางตาม พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๑๖ และคดีถึงที่สุดไปแล้ว คำพิพากษาในคดีซึ่งมีอยู่แล้วแต่เดิมไม่ผูกพันผู้ร้อง ซึ่งร้องขอคืนของกลาง เพราะเป็นคนภายนอก ศาลยอมมีอำนาจวินิจฉัยเป็นอย่างอื่นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๓๔/๒๕๑๖ กรณีที่พนักงานศุลกากรยึดสิ่งใด ๆ อันจะพึงรับตาม พ.ร.บ.ศุลกากร ถ้าเจ้าของหรือผู้มีสิทธิไม่ยื่นคำร้องเรียกเอาภายในกำหนด ๖๐ วัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด ๓๐ วัน สำหรับสิ่งอื่นนับแต่วันที่ยึด ให้ถือว่าเป็นสิ่งไม่มีเจ้าของและให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้น หมายถึง ไม่มีการฟ้องคดีอาชญาคือศาล ถ้าเป็นการฟ้องคดีคือศาลแล้ว ย่อมอยู่ในอำนาจของศาลที่จะพิพากษาให้ริบหรือไม่ริบของกลาง

การฟ้องเรียกเอาเงินค่าสินไหมชดเชยของกลางคืนโดยเจ้าของเองเป็นเรื่องเรียกทรัพย์สินคืนไม่ได้เรียกเอาค่าเสียหายกรณีมิใช่ละเมิดฟ้องภายใน ๑ ปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๖/๒๕๒๓ สิ่งของในคดีความผิดกฎหมายว่าด้วยศุลกากรที่จะตกเป็นของแผ่นดิน หากเจ้าของหรือผู้มีสิทธิไม่มายื่นร้องเอาภายในเวลาที่กำหนดไว้ความ

พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๒๔ นั้น ต้องเป็นกรณีที่ไม่มีการฟ้องคดีนั้นคือศาล
ทั้งนี้เพราะหากมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้วยอมอยู่ในอำนาจของศาลให้รับหรือไม่รับของกลาง
ตามมาตรา ๓๒ ทั้งนี้ เมื่อศาลพิพากษาให้รับของกลาง ผู้ร้องจึงมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนของ
กลางได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖

๒.๒ การยึดทรัพย์สินของเจ้าพนักงานโดยชอบตามกฎหมาย ดังกล่าวมาแล้วว่า
มาตรา ๒๔ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ ให้อำนาจแก่พนักงานศุลกากร พนักงาน
ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจมีอำนาจยึดสิ่งใด ๆ อันจะพึงต้องริบควม พ.ร.บ.นี้ (โค่นกัสิ่งที
เกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดตาม ๑๓ มาตราดังที่กล่าวไว้แล้วนั้น) ในเวลาใด ๆ และ ณ.
ที่ใดก็ได้ และสิ่งที่ยึดไว้นี้ เจ้าของหรือผู้มีสิทธิอาจที่จะมาร้องคัดค้านหรือขอคืนได้ ถ้าหาก
ว่าตนเองมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิด ซึ่งจะต้งนำยื่นคำร้องเรียกคืนเอาภายใน
กำหนด ๖๐ วันสำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด ๓๐ วันสำหรับสิ่งอื่น นับแต่วันยึด

สำหรับการขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดไว้โดยชอบของกฎหมาย ตามมาตรา ๒๔ นี้ มีหลัก
เกณฑ์ที่จะสรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ จะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกันกับการกระทำผิดตามบทบัญญัติ
แห่ง ๑๓ มาตรา ดังกล่าวมาแล้ว คือ ๑. ของใด ๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา ๒๗
ให้รับโดยมาตรา ๑๗ ตาม พ.ร.บ.ศุลกากรฉบับที่ ๔, ๒. ในกรณีริบเรือตามมาตรา ๒๔,
๓. กรณีความมาตรา ๓๐, ๔. กรณีความมาตรา ๓๒, ๕. กรณีความมาตรา ๓๖ ให้รับโดย
มาตรา ๑๗ ตาม พ.ร.บ.ศุลกากรฉบับที่ ๔, ๖. มาตรา ๓๔, ๗. มาตรา ๕๕, ๘. มาตรา
๖๐, ๙. มาตรา ๗๔, ๑๐. มาตรา ๘๔, ๑๑. มาตรา ๘๖, ๑๒. มาตรา ๘๖ ธิบโดย
มาตรา ๑๗ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากรฉบับที่ ๔, ๑๓. มาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากรฉบับที่
๗ จะต้องริบตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากรฉบับที่ ๗

๒.๒.๒ การร้องขอคืนของกลางตาม พ.ร.บ.ศุลกากร ต้องยื่นคำร้องต่อ
เจ้าพนักงานผู้ยึดก่อนที่ของกลางนั้นจะตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา ๒๔ แห่ง พ.ร.บ.
ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ เท่านั้น ซึ่งตามประกาศกรมศุลกากรที่ ๑๔/๒๕๒๐ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม
๒๕๒๐ เรื่องการยื่นคำร้องขอรับของกลางคืน (๔) การยื่นคำร้องขอรับของกลางคืนสำหรับคดี
ที่เกิดขึ้นในส่วนกลางให้ยื่นต่อ กองนิติการ กรมศุลกากร สำหรับคดีที่เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคให้
ยื่นต่อกองนิติการ กรมศุลกากรหรือก้านศุลกากรซึ่งเก็บรักษาของกลางนั้นไว้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๐๘/๒๕๐๘ ตาม พ.ร.บ.ศาลฎีกา พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๒๔
แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.ศาลฎีกา (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ มาตรา ๓ นั้น ประสงค์
แต่เพียงผู้เดียว เพื่อกำหนดว่าเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจโดยทั่วไปก็มีอำนาจทำการ
ยึดได้ เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามบทวิเคราะห์ที่ตีพิมพ์ไว้ ไม่ได้จำกัดว่า การขอคืน
จะต้องยื่นต่อพนักงานผู้ยึดโดยเฉพาะ

ซึ่งแตกต่างกับการร้องขอคืนทรัพย์สินของกลางประมวลกฎหมายอาญาจะยื่นคำร้อง
ต่อศาล ภายหลังจากที่ของกลางนั้น ตกเป็นของแผ่นดินตามคำพิพากษาลงแล้วก็ได้

๒.๓ บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอคืนของกลางตาม พ.ร.บ.ศาลฎีกานี้ ให้สิทธิทั้ง
เจ้าของแท้จริง คือ ผู้มีกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินและผู้มีสิทธิ ผู้มีสิทธิในที่นี้หมายความว่า
ผู้มีสิทธิครอบครองใจประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้นว่า ผู้เช่าซื้อยอม
มีสิทธิครอบครองทรัพย์สินที่เช่าซื้อนั้นได้ตามสัญญาเช่าซื้อ ดังนั้น ทั้งเจ้าของแท้จริงก็หรือ
ผู้มีสิทธิในฐานะเช่นนั้นก็ ย่อมมีสิทธิจะยื่น คำร้องเพื่อแสดงสิทธิและขอคืนของกลางจากกรม
ศาลฎีกาได้และการยื่นคำร้องอาจยื่นเองโดยตรงหรือมอบตัวแทนให้ดำเนินการแทนก็ได้ ซึ่ง
ประกาศกรมศาลฎีกาที่ ๑๘/๒๕๒๐ ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๐ เรื่องการยื่น
คำร้องขอรับของกลางคืน โท้ระบุไว้ดังนี้

*ควมปรากฏว่าไม่มีบุคคลอ้างว่าเป็นตัวแทนของเจ้าของของกลาง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่
ยึดไว้ตามมาตรา ๒๔ แห่ง พ.ร.บ.ศาลฎีกา พ.ศ. ๒๔๖๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓
แห่ง พ.ร.บ.ศาลฎีกา (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ หากการยื่นคำร้องเรียกเอาของกลางที่ยึด
ไว้ดังกล่าวจากกรมศาลฎีกา โดยปราศจากหลักฐานการมอบอำนาจของเจ้าของ

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐๘ แห่ง พ.ร.บ.ศาลฎีกา พ.ศ. ๒๔๖๕ กรมศาลฎีกาจึง
ประกาศให้ทราบเพื่อถือปฏิบัติ ดังนี้

- ๑. คำร้องขอรับของกลางคืนจะต้องระบุรายละเอียดพอควรเพื่อให้ทราบว่า เป็นของ
กลางรายใด
- ๒. คำร้องขอรับของกลางคืนให้ยื่นพร้อมกับหนังสือมอบอำนาจโดยปิดอากรแสตมป์ถูกต้อง
ตามกฎหมาย

---

*เฉลิมชัย ศรีเลิศชัยพานิช, ความรับผิดชอบและโทษในทางอาญาคงกฎหมายศาลฎีกา,
คู่มือหา ปีที่ ๓๐ เล่มที่ ๒ (นิ.ก. - เม.ย. ๒๖) หน้า ๔๔.

๓. ในกรณีผู้มอบอำนาจอยู่ต่างประเทศให้ทำหนังสือมอบอำนาจโดยสถานทูตหรือกงสุลไทย รับรองการมอบอำนาจนั้นด้วย

๔. การยื่นคำร้องขอรับของกลางคืนสำหรับคดีที่เกิดขึ้นในส่วนกลางให้ยื่นต่อกองนิติการ กรมศุลกากร สำหรับที่เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคให้ยื่นต่อ กองนิติการ กรมศุลกากร หรือคานศุลกากร ซึ่งเก็บรักษาของกลางนั้นไว้

คำร้องใด ๆ ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั้งระบุไว้ข้างต้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะไม่ยอมรับไว้พิจารณาและจะไม่ขอสมรรถาภิการใด ๆ กับบุคคลผู้อ้างว่าเป็นตัวแทนจนกว่าบุคคลดังกล่าวจะไต่ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในกำหนด ๖๐ วัน สำหรับการขอคืนยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด หรือ ๓๐ วันสำหรับการขอคืนสิ่งอื่น นับแต่วันยึดของกลาง"

สำหรับประมวลกฎหมายอาญา บุคคลที่จะยื่นคำร้องขอคืนของกลางก่อสร้างต้องเป็นเจ้าของแท้จริง หรือผู้ทรงกรรมสิทธิแห่งของกลางนั้น ๆ เท่านั้น บุคคลอื่นย่อมไม่มีสิทธิดังกล่าว

๒.๔ ผู้มีสิทธิร้องขอคืนของกลาง ตาม พ.ร.บ.ศุลกากรนี้ จะต้องเป็นบุคคลที่ไม่รู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิด หรือมีส่วนในการกระทำความผิดอย่างใด ซึ่งหลักเกณฑ์ในเรื่องการรู้เห็นเป็นใจหรือมีส่วนร่วมในการกระทำผิดหรือไม่ ก็มีหลักการเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ซึ่งได้กล่าวไว้โดยละเอียดข้างต้นแล้ว

๒.๕ อายุความจะใช้สิทธิร้องขอคืน ตาม พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๔ มาตรา ๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ.ศุลกากร (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น ต้องร้องขอคืนภายใน ๖๐ วัน สำหรับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำผิด หรือ ๓๐ วัน สำหรับสิ่งอื่น นับแต่วันยึด ส่วนตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖ ต้องร้องขอคืนภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาดังที่สุด

สำหรับในกรณีที่ก่อการยึดหรือริบทรัพย์สินของบุคคลไว้ อันก่อให้เกิดความเสียหายหรือความไม่เป็นธรรมขึ้น ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นการละเมิดแห่งสิทธิของบุคคลในอันที่จะครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุจริตนั้นหรือไม่ บุคคลผู้ได้รับความเสียหายนี้ จะเรียกร้องค่าเสียหายได้หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า

ก) กรณีการริบทรัพย์สิน อันเป็นโทษทางอาญา ซึ่งต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาของศาล เมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้ว บุคคลผู้นั้นมีสิทธิเพียงร้องคัดค้านและขอคืนทรัพย์สินที่ถูกริบเท่านั้นจะเรียกร้องเอาค่าเสียหายหรือจะถือได้ว่าเป็นการละเมิดหาได้ไม่ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ถูกต้องและโดยชอบของกฎหมาย

ข) กรณีที่เป็นการยึด ซึ่งเป็นการกระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ กรณี

เช่นนี้ก็จะคงวินิจฉัยว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ได้กระทำการตามที่ได้รับมอบอำนาจหรือไม่ หรือมีอำนาจที่จะกระทำได้ตามกฎหมายหรือไม่ และวิธีการที่กระทำการยักนั้นกระทำโดยถูกต้องและอยู่ในขอบเขตของอำนาจที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ ได้กระทำโดยการประมาท เลินเล่อหรือไม่เพียงใด ถ้าหากได้กระทำโดยไม่มีอำนาจ หรือกระทำการนอกขอบเขตอำนาจที่ได้รับ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ต้องรับนิรโทษและเปิดต้องชดเชยค่าเสียหายแก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหายในการนั้น ซึ่งจะต้องพิจารณาจากหลักเรื่องละเมิดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐

แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่ได้กระทำไปโดยอำนาจของกฎหมายแล้วแม้จะทำให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ก็ไม่สามารถเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายได้ เจ้าของหรือบุคคลที่ครอบครองทรัพย์สินมีสิทธิเพียงยื่นคำร้องคัดค้าน และขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดไปเท่านั้น

สำหรับในเรื่องการขอคืนทรัพย์สินที่ถูกยึดนี้ ตามหลักกฎหมายต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ก็ให้สิทธิแก่เจ้าของสินค้าที่ถูกยึดหรือรับทรัพย์สินร้องขอคืนได้ ซึ่งจะคล้ายคลึงกับกฎหมายศุลกากรไทย คือ อาจขอคืนจากพนักงานผู้ควบคุมสินค้านั้นไว้ หรือ จากศาล แต่ผู้ที่จะร้องขอคืนได้จะต้องเป็นเจ้าของเท่านั้น ตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๑๕ กฎหมายศุลกากร สิงคโปร์^๑

มาตรา ๑๑๕ (๑) ในกรณีที่มีคดีเกี่ยวกับการเกี่ยวกับของกลางไต่ขึ้นฟ้องภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ไต่ยึด ให้รับของกลางนั้นเสีย เว้นแต่จะไต่มีการเรียกร้องเอาภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

(๒) บุคคลใด ๆ ซึ่งเป็นเจ้าของสินค้านั้น หรือตัวแทนผู้ได้รับมอบอำนาจ อาจจะร้องขอคืนสินค้านั้นที่ถูกยึดไว้

(๓) เมื่อได้รับคำร้องขอคืนแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นเรื่องให้แก่ผู้ควบคุมสินค้า ผู้ควบคุมสินค้าอาจจะพิจารณาสั่งปล่อยสินค้านั้นโดยคง หรืออาจจะให้เสนอเรื่องราวต่อศาล

¹ GOVERNMENT GAZETTE, REPUBLIC OF SINGAPORE, § 115 : p. 58

(๔) ศาลอาจจะออกหมายเรียกให้ผู้ร้องที่อ้างว่าเป็นเจ้าของสินค้า
นั้นและผู้ครอบครองสินค้าในขณะที่ถูกยึด ถ้าหากผู้ตัวผู้นั้นให้มาศาล ไม่ว่าจะผู้ถูกหมายเรียก
จะมาศาลหรือไม่ ศาลก็จะดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป ถ้าหากพิสูจน์ไม่ได้ก็จะคืนทรัพย์สินนั้น

(๕) ภายใต้อำนาจ (๔) ของมาตรา ๓๐๒ ของ
พ.ร.บ. นี้ด้วย โดยให้ถือว่าบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือสินค้าที่กระทำความผิด พ.ร.บ. นี้
หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินในขณะที่ถูกยึดนั้น ถือเสมือนว่าเป็นจำเลยตาม พ.ร.บ. นี้

ในการพิจารณาตรวจค้นหรือการยึดทรัพย์สินของบุคคลตามกฎหมายศุลกากร โดย
พนักงานเจ้าหน้าที่นั้น บุคคลผู้ได้รับความเสียหายไม่มีสิทธิที่จะมาร้องเรียกให้รัฐชดเชยค่าเสียหาย
โดยนอกระบบการใด ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายศุลกากรสิงคโปร์ มาตรา ๑๑๔^๑ บัญญัติว่า

“การกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการยึดทรัพย์สินหรือสิ่งใด ๆ โดยสุจริตตาม พ.ร.บ.
นี้ บุคคลผู้ได้รับผลจากการกระทำนั้นจะไม่ได้รับชดเชยค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด
เว้นแต่การยึดทรัพย์สินเช่นนั้นจะได้อำนาจไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรที่จะกล่าวอ้าง บุคคลผู้
ได้รับความเสียหายจึงจะได้รับความเสียหายสินกันหรือได้รับชดเชยค่าเสียหาย”

ในการพิจารณาค่าเสียหายให้แก่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดตามกฎหมาย
ศุลกากรนี้ ตามกฎหมายศุลกากรของสิงคโปร์ได้กล่าวถึงไว้ โดยชัดแจ้งว่า จะได้รับชดเชย
ในการฉ้อโกง แต่ตามกฎหมายศุลกากรของไทย มิได้มีบัญญัติกล่าวอ้างไว้เลย จึงต้องนำเอา
หลักทั่วไปแห่งเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ

สำหรับกฎหมายศุลกากรของประเทศอเมริกาก็มีหลักการในการขอคืนทรัพย์สิน
ที่ถูกศาลพิพากษาให้ริบไถ่โดยผู้เสียหายมีสิทธิยื่นร้องคัดค้านเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกยึดและเรียกชดเชย
ค่าเสียหายไถ่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ทรัพย์สินนั้นได้หายไป คือ Secretary of the
Treasury แต่การยื่นร้องคัดค้านนี้ จะต้องมิเหตุจากการที่ทรัพย์สินได้มี
คำสั่งพิพากษาให้ริบ ภายใต้อำนาจกฎหมายศุลกากรและกฎหมายกรมเจ้าท่า และคำร้องนั้นจะต้อง
พิสูจน์เป็นที่พอใจได้ว่า ผู้นั้นไม่มีส่วนรู้เห็นในการที่ทรัพย์สินได้ถูกยึด และไม่ทราบถึงคำสั่งพิพากษา
ลงโทษให้ริบในขณะที่ทรัพย์สินนั้นได้หายไป พฤติการณ์เช่นนี้จะต้องไม่เกิดจากการกระทำ

¹ Ibid, § 118 : p. 59

โดยประมาณเงินเลื้อหรือมีเจตนาฉ้อโกงต่ออย่างใด เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๖๑๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร

CUSTOMS DUTIES, TITLE : § 1613

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย